

TEGEVUSARUANNE 2023.

Eesti Audiovisuaalautorite Liit (EAAL) on loodud 02.07.1999. aastal. EAALi põhitegevusalaks on audiovisuaalsete teoste autorite ja nende pärijate varaliste õiguste kollektiivne esindamine.

EAAL esindab järgmisi audiovisuaalse teose autoreid: **režissöör, stsenarist, dialoogi autor, operaator, kunstnik.**

EAALi liikme staatuses on audiovisuaalse teose autorid, kes soovivad osaleda ühingu tegevuses. Autorid, kes ei soovi ühingu tegevuses osaleda, ent on esitanud soovi et EAAL teostaks nende õigusi on kliendi staatuses. Audiovisuaalse teose autorid on liikmed, seni kuni ei ole pärija(d) pärimisdokumente esitanud. Kui surnud liikme pärijaga sõlmitakse kliendileping, muutub surnud autori staatus liikmest kliendiks.

Seisuga 31.12.2023 oli EAALil 427 liiget ja 141 klienti.

2003.a sõlmis toonane EAALi juhatus **koostöölepingu Eesti Autorite Ühinguga (EAÜ)**, volitades kasutusõiguste vahendamise ja autoritele tasu kogumise ja väljamaksmise EAÜ-le. EAALi liikmetest või esindatud välisorganisatsioonide liikmetest audiovisuaalautorite vahelise tasude jaotuse ettepanekud ja kavad koostab EAALi juhatus ning esitab need üldkogule kinnitamiseks. Pärast üldkogu kinnitamist edastab EAALi juhatus need EAÜ AV projektijuhile.

EAÜ kaudu kogutud ja väljamakstud tasud on kajastatud EAÜ majandusaasta aruandes (ei ole kajastatud EAAL majandusaasta aruandes). EAÜ tegevus audiovisuaalautorite õiguste teostamisel on täpsemalt lahti kirjutatud EAÜ aruandes, mis on esitatud ka EAAL üldkogule ja millele viidatakse EAAL läbipaistvusaruandes.

EAALi kõrgeimaks organiks on liikmete **üldkoosolek**. Antud aruandeperioodil toimus 1 korrane EAAL-i üldkoosolek (20.06.2023).

EAALi tegevust juhib **juhatus**, mille liikmed valitakse kolmeks aastaks. 2021. aasta 29. juuni üldkoosolekul valiti EAALile **7 liikmeline juhatus**, kuhu kuuluvad: Liina Triškina-Vanhatalo (juhatuse esimees), Kaupo Kruusiauk, Eeva Mägi, Marianna Kaat, Hele-Riin Pihel, Mait Mäekivi ja Ülo Pikkov.

Järelevalvet EAALi tegevuse üle teostab **revisjonikomisjon**, mille liikmed valitakse kolmeks aastaks EAALi üldkoosoleku poolt. 2021 aasta 29. juuni üldkoosolekul valiti EAALile revisjonikomisjon koosseisus Martti Helde, Marta Pulk ja Kerdi Kuusik-Oengo.

Järgmised juhatuse ja revisjonikomisjoni valimised toimuvad 2024. aasta üldkogul.

2023. AASTAL KOGUTUD TASUD

2023. aastal esitas EAÜ av teoste kasutajatele **litsentsitasude eest arveid kokku 1 174 573,77 euro** ulatuses, **sellest 905 610,61 eurot on autoritasud.**

Võrdlevalt oli 2022. aastal regulaarne litsentsitasude laekumine ümardatult **1 087 318 eurot, millest 840 059 moodustasid autoritasud.** Kasv 2023. aastal tulenes peamiselt uute teenusepakkujate litsentseerimise (Viaplay Group Sweden AB, Home3 ja Go3) ning teoste kasutajate müügitulu suurenemise arvelt.

Litsentsitasude arvete summas sisaldub EAÜ vahendustasu 250 463,48 eurot ja käibemaks vahendustasult summas 18 499,68 eurot.

1/5 ehk EAÜ vahendustasust ehk 50 092,68 eurot läheb kehtiva koostöölepingu järgi EAALi halduskulude katteks.

Kuna 2023.aastal ei jõutud EAAL-i ja EAÜ läbirääkimistes uue koostööleppe sõlmimiseni, siis ei olnud võimalik EAÜ-l rakendada EAALi 2023.aasta üldkogu poolt EAAL juhatusele suunisena antud uusi vahendustasi määrasid, vaid jätkati nõ vana printsiibi alusel.

Üldkogu 2023 suunised olid järgmised :

- EAÜ vahendustasu 13% (teenused: VOD, tele, kaabellevi, järelvaatamine, välislaekumised)
- EAAL vahendustasu 5% (teenused: VOD, tele, kaabellevi, järelvaatamine, välislaekumised)
- EAÜ vahendustasu erakopeerimise hüvitiselt 10%.

Tegelikult rakendatud vahendustasu määrad olid järgmised:

- Tele ja VOD - 25%
- Järelvaatamine – 12,5%
- Salvestamine - 12,5%
- Kaabellevi – 12,5%
- GLA – 12,5%
- Erakopeerimine - 10%
- Välismaalt tulevad tasud – 2,5%

Nn superlepingute puhul (need on kasutuslepingud, mis sisaldavad erinevaid kasutusõigusi ja erinevat liiki teoseid) oli rakendatud vahendustasu määr sõltumata teenuse liigist 25%

Autoritasude laekumine muudest allikatest oli 2023.aastal ootuspärane:

- GLA (*General Licencing Agreement*) tasu : 70 261,54.- (EAÜ Vahendustasu 12,5 % juba maha võetud)
- Erakopeerimise hüvitis: 188 780.- (EAÜ Vahendustasu 10% juba maha võetud)
- Eesti autorite teoste kasutamise eest välismaal: 15 767,12.- (EAÜ Vahendustasu 2,5% juba maha võetud)
- Vastavalt EAÜ ja EAAL kehtivale koostöölepele ei kuulu nende sissetulekute pealt maha arvata EAÜ vahendustasud EAAL-iga jagamisele.

Seisuga 31.04.2024 on nimetatud summad ka koguulatuses laekunud.

VÄLJAMAKSMATA TASUSID oli seisuga 31.12.2023 kokku 623 767, eurot, sellest:

- Mitteliikmetele perioodil 2021 kogutud tasud **147 451,21** eurot (läheb EAAL liikmete vahel jagamisele ja väljamaksmisele 2024.aastal.)
- Mitteliikmetele perioodil 2022 kogutud tasud **82 108,54** eurot.
- 2023. aasta laekumised välismaalt **1 776,35** eurot.
- Eesti territooriumil 2020-2022 kaabellevis edastatavate kanalite litsentsitasu, kellega puudub kontakt (Venemaa, RAO) või leping **181 697,54** eurot. Sellest 2020. aasta osa läheb EAALi liikmete vahel jagamisele ja väljamaksmisele 2024.aastal.
- Kaabellevi kanalite litsentsitasu autorikategooriate eest, keda välisühingud ei esinda perioodi eest 2022-2023 **144 894,45** eurot. See summa jääb saldosse seadusega ettenähtud 3-ks aastaks.

- GLA saldos **5 643,73** eurot. GLA kaabellevis olevate riikide kanalite raha, kellega leping puudub.
- Surnud liikmetele perioodi 2022-2023 kogutud autoritasud **57298,18** eurot.
- Uute liikmete/pärijate honorar **2 897,32** eurot

2023. aasta laekumistest ja ülalnimetatud ümberjagamistest läheb **Jaotusfondi 2024. aastal väljamaksmiseks 1 414 423,91 eurot.**

VÄLJAMAKSED 2023. aastal

- **Autoritasusid** (koos nn lisatasudega ehk erinevate ümberjagamistega) maksti 2023. aastal 2022 aasta laekumistelt **430-le Eesti autorile kokku 842 168,41 euro** ulatuses (sisaldab tulumaksu).
Võrdlevalt oli 2022. aastal vastav summa **590 818,75** eurot.
- **Keskmiseks väljamakstud tasuks Eesti autorile kujunes 1899,37 eurot.**
- **Välisühingute autoritele** kujunes honorariks kokku **425 587, 38** eurot, millest peeti kinni sotsiaal-kultuuri fondi summa **36 515,29** eurot (suunatakse EAAL ühisfondi) ning riikidevaheline tulumaks summas 30 733,65 eurot ning **21-le välisühingule kanti üle kokku 358 338,45 eurot.** Eelmisel, 2022. aastal, maksti välisühingutele välja 265831,57 eurot.

EAAL HALDUSE TULUD/KULUD 2023.aastal

EAAL tulu aruandusperioodil oli kokku 159 652,42. See koosnes EAÜ vahendustasust EAAL-ile ettenähtud 1/5-st ehk 46 473,00 eurost ja ½ osast 2021 ja 2022 EAÜ vahendustasu jääkidest ja SKFidest ehk 113 180,42 eurost (vastavalt EAAL üldkogu otsusele 20.06.2023)

EAALi üldkogu (20.06.2023) poolt kinnitatud 2023.aasta eelarvekava kohaselt oli

- **planeeritud halduskuludeks 51 019 eurot**
- **tegelikud halduskulud olid 52 675 eurot**

Peamised kulud 2023.aastal olid:

- Juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmetele arvestati kokku tasusid summas **21 973,05 eurot** (bruto). See sisaldab tavapärasele juhatuse ja revisjoni tasudele lisaks lisatasusid kahele juhatuse liikmele juriidilise auditi eriprojekti läbiviimisel ja ühele juhatusel liikmele lisatasu Erakopeerimise komisjoni töös osalemise eest (1000.- eurot neto). Siit tulenebki kulude tõus võrreldes planeerituga.
- 2023. aastal oli EAALil 1 töölepinguga (0,5 kohta) töötaja tegevjuhi positsioonil. Tegevjuhi töötasuks arvestati 2023. aastal **14 400 eurot** (bruto).
- Juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete tasude ning tegevjuhi palga pealt arvestatud sotsiaalmakse tasuti summas **12 139.**
- Muud peamised kulud - üldkogu korraldamise ja kontorikulud, SAA liikmemaks, veebiteenustega seotud kulud ning raamatupidamisteenus, mis olid planeeritud suurusega. Planeeritud lähetus- ja transpordikulud ei tekkinud, kuna kõik kohtumised (nt SAA, sösarorganisatsioonid ja juhatuse) toimusid veebis.

2023.aasta üldkogul otsustati alustada juriidilise auditi eriprojektiga selgitamaks välja EAAL ja EAÜ koostöölepe plusse ja miinuseid. Sellele tegevusele planeeriti 40.000 eurot EAAL halduskontolt ehk eelmiste perioodide tulemist.

2023.aastal kasutati selleks tegevuseks lisaks ülaltootud tööjõukulude hulka arvestatud lisatasule juhatuse liikmetele 3768,26 (sis riigimaksud) **advokaadi tasu (PWC Priit Lätt) 3823,20 .- eurot.**

Suurem osa antud eriprojekti peale planeeritud kulud siirdusid järgmisesse 2024.aastasse. Seisuga 23.05 on juriidilise auditi kulud **2024.aastal olnud 6498.- eurot + käibemaks.**

Täpsem sisuline ülevaade juriidilise auditi protsessist allpool.

Vastavalt üldkogu (20.06.2023) suunistele ja juhatuse otsusele planeeriti **EAALi ühisfondist finitseerida allpool nimetatud tegevusi kokku 35 000. - euro ulatuses, EAAL ühisfondi tegelik kulu 2023.aastal 28 195,84.- eurot.**

- Juriidilise toe fond liikmetele. Planeeritud 10 000.- eurot (tegelik kulu 3195,84.-) EAAL juhatuse otsusega toetati kahte EAAL liiget – ühel oli probleem autorilepingus sätestatud varaliste õiguste ülemineku ja tasude saamisega; teise puhul oli tegu filmi tegelaste poolt autori hagemisega kohtusse.

Tugi erialagildidele kokku 25 000 eurot (5x4000.- eurot pluss tulumaks). Planeeritud toed maksti välja järgmistele organisatsioonidele: MTÜ Eesti Stsenaristide Gild, MTÜ Eesti Filmirežissööride Gild, MTÜ Eesti Filmioperaatorite Liit, MTÜ Eesti Dokumentalistide Gild, MTÜ Eesti Animatsiooni Liit.

EAAL juhatusele laekunud info põhjal võib öelda, et need toed erialagildidele on end igati õigustanud – osati on nende toel korraldatud või korraldatakse lähiajal erialaspeetsiifilisi seminare ja muid sündmusi, kaetakse igapäevategevuse halduskulud, täiendatakse veebilehti jne. Kuna kõik erialagildid toimetavad vabatahtlikkuse alusel ning ainus regulaarne tulu on liikmemaksud, siis taotluste- ja aruandlusevaba tugi on osutunud väga suureks abiks gilde vedavatele aktiividele.

EAAL ei oma kinnisvara ega aktsiaid ning varasid ei investeer. Vastavalt üldkogu otsusele 20.06.2023 on alates 3.06.2023 EAAL käibemaksukohuslane.

PEAMISED TEGEVUSED ARUANDLUSPERIOODIL:

1. EAAL ja EAÜ koostööleping ja juriidiline audit.

EAAL üldkogul juunis 2023 otsustati leida partnerid, kes annaks juriidilise ja finantshinnagu EAAL ja EAÜ lepingutele suhetele.

Septembris 2023 otsustas juhatuse hakata koostööd tegema vandeadvokaat Priit Lätt'iga advokaadibüroost PWC Legal (praegu advokaadibüroo TGS Baltic).

Paralleelselt alustas Liina Triškina-Vanhatalo rahvusvahelise praktika kaardistamist. Liina töötas läbi EAAL Euroopa katusorganisatsiooni SAA (*Society of Audiovisual Authors*) informatsiooni sõsarorganisatsioonide kohta – milliseid autoreid esindatakse, mis alustel, kas ja milliseid õigusi esindatakse, millised on suurimad väljakutsed nii organisatsioonide siseselt kui suhetes kasutajatega ja seaduseandjatega.

Oktoobris 2023. aastal toimus esimene kohtumine EAÜ esindajatega, kus oli kohal ka Priit Lätt. Ka EAÜ kaasas nendeks uutmoodi läbirääkimisteks vandeadvokaadi Mari Must'a advokaadibüroost Ellex. Peamised teemad, mille üle pikalt vaieldi, olid:

- vahendustasu (VT) %-id ja
- koostöö läbipaistvus - seda nii EAÜ AV projekti halduskulude osas kui ka EAALi ligipääsu osas nn superlepingutele (need on kasutuslepingud, mis sisaldavad erinevaid kasutusõigusi ja erinevat liiki teoseid)
- kommunikatsioon EAAL ja EAÜ vahel.

2023. a lõpuks uue koostöölepingu läbirääkimised lõpuni ei jõudnud. Seetõttu toimus vahendustasu arvestus 2023. a veel vanade VT %-de alusel kuigi EAAL üldkogu oli 2023. a juunis andud juhatajale mandaadi uute VT%-dega. (täpsem selgitus eespool)

Kevadeks 2024 pärast mitmeid kohtumisi ja pikka kirjavahetust jõuti esimeste põhimõtteliste kokkulepeteni (loetelu allpool). Osade teemade puhul (konfidentsiaalsus ja kommunikatsioon) jätkuvad läbirääkimised veel ka mais-juunis 2024, paralleelselt vormistavad EAAL ja EAÜ advokaadid uut koostöölepingut, eesmärgiga see alla kirjutada peale EAAL üldkogu juuni lõpus 2024.

Peamised muutused EAAL liikme vaatest on (mitteammendav loetelu):

- Senise printsiibi asemel (Litsentsitasude pealt arvestatud EAÜ vahendustasu kogusummast 1/5 kuulub EAALile) kehtestab uus koostöölepe EAALile ja EAÜle eraldi vahendustasu (VT) protsendid.
- VT suurused põhinevad teenuseliikidel ja ka nn superlepingute VT arvestatakse teenuseliikide kaupa.
- VT maksimummäärad kinnitab EAAL üldkogu.
- Uued VT määrad kehtivad alates 01.07.2024 eeldusel, et enne seda on uus koostöölepe allkirjastatud.
- Nn vahendustasu jäägi (ületulu/kulu) korrigeerimist ei toimu. 2023. a vahendustasu ja 2024. I poolaasta vahendustasu (mis arvestati nn vanade VT %-de alusel) jääk jagatakse 50/50 EAAL ja EAÜ vahel.
- Nn superlepingute puhul on EAALil neile ligipääs vandeaudiitori vahendusel.
- EAALil on võimalus teha ettepanekuid tasujaotusvõtmete muutmiseks. EAALil on n-ö konsulteeriv roll. EAÜl on lõplik otsustusõigus.
- EAÜ hoiab EAALi kursis kasutuslepingute pikendamisest või uute sõlmimisest, läbirääkimiste käigus toimuvatest suurematest edasi- või tagasiminekutest ja tulemustest.
- EAÜ esitab kord aastas AV projekti kuluaruande ja tegevusaruande.
- Kui EAÜ teeb EAAL liikmetele väljamakseid, siis EAÜ lisab maksekorraldusele selgituse, et tegemist on EAAL liikme/kliendi autoritasuga.
- Sotsiaal-kultuurifondi kinnipeetud 10% maksetelt AV välisorganisatsioonidele ehk SKF kuulub 100% EAALile.

2. TÖÖ ERAKOPEERIMISE HÜVITISE KOMISJONIS

Alates 2021. aasta II kvartalist käivitus **erakopeerimise tasu regulaarne seadmetepõhine kogumine**. 2022. aasta alul loodi Justiitsministeeriumi poolt juhitud jaotuskomisjon, kuhu kuulusid kõiki õigustatud kollektiivse esindamise organisatsioonide (EAÜ, EAAL, ENL, EEL, EFÜ, FETÜ) esindajad. 2022 aastal esindas EAALi Liina Triškina-Vanhatalo, 2023.aastal Eeva Mägi.

2023.aastal tegi antud komisjonis osalemise töö keeruliseks asjaolu, et MTÜ Filmi Esmasalvestuse Tootjate Ühing (FETÜ) oli kaevanud 2022.aasta komisjoni otsused kohtusse. Kohtumised olid pingelised ja paraku on nii autorite vaates üldiselt kui eriti AV autorite positsioon aasta aastalt kehvemaks muutunud, kuna FETÜ osakaal AV jaotusest pidevalt kasvab. Pikas perspektiivis on EAAL eesmärk koos teiste KEO-dega veenda riiki suurendama eelkõige nende seadmete tariife, millega uuringu kohaselt enim av teoseid kopeeritakse, et edaspidi ei peaks kogu aeg sama kooki järjest väiksemateks osadeks jagama, vaid kasvaks kogutava hüvitise kogusumma.

2023.aastal koguti EAÜ juhtimisel KEO-de jaotusfondi **1 347 257,53 eurot** eurot erakopeerimise hüvitist (sellest summast on juba projekti halduskulud ja 10% kultuuri- ja teadusprojektide toetused maha arvestatud). Autoreid esindavatele KEO-dele ehk EAÜ-le ja EAAL-ile eraldati jaotuskomisjoni otsusega sellest kogusummast 41,82% ehk 563 433,75 eurot, millest EAAL osa oli **209 755,84**.

3. TÖÖ KASUTAJALIIDESEGA.

2023. aasta jooksul tehti kasutajaliidesel järgmised arendustööd:

Tulumaksuõiendi genereerimine - Kasutajale loodud võimalus PDF-i formaadis alla laetav tulumaksuõiend, kus kajastuvad honoraride väljamaksed Eestist ja välismaalt

Teoste lisamine ja parandamine andmebaasis - Kasutajale loodi temaga seotud teoste kuvamine kasutajavaates, võimalusega teha teosekaardil parandusettepanekuid autorite osas ning lisada uusi teoseid

Tuvastamata teoste eksport - Pärast rep.aruannete ja teoste tuvastamist tekib list tuvastamata teostega. Selle arenduse tulemusena tekkis võimalus eksportida tuvastamata teoste list Exceli vormis rahvusvaheliselt kokku lepitud templiidile (CELLF), mille saab saata välisühingule täitmiseks. Lisaks arendus sisaldas CELLF-faili iportimist liidesesse ning teoste lisamist sealt andmebaasi.

Saldode kuvamine – On loodud kasutajavaatesse võimalus jälgida saldo seisu ning väljamaksmata honoraride summat

2024. aastal on plaanis kasutajaliidest edasi arendada suunas, et loodud andmestik teosekaartidel uueneks uute autorite liitumisel automaatselt ning luua kasutajaliidese ja IDA andmebaasi vahel kontrollmehhanism, mis uuendab vajadusel autorite andmeid teosekaardil.

Käesoleval aruandlusperioodil EAALi juhatus **JAOTUSPÕHIMÕTTEID EI MUUTNUD**, kuna 2022.aastal tehtud muutused on ennast õigustanud ja kenasti tööle hakanud (VOD jaotusvõtme sidumine otseedastatava teleteenuse programmiarundlusega; muutus arveldamises välisorganisatsioonidega – 2023 aasta jaotuses oli Eesti autorite (liikmed+mitteliikmed) osakaal 76 % ja välismaa autorite oma 24 % , muutusele eelnevatel aastatel oli välismaale minevate tasude osakaal ca 55-60%.

Aruandlusperioodil toimus **6 JUHATUSE KOOSOLEKUT**. Kõik koosolekud on protokollitud. Lisaks toimus mitmeid juhatus liikmete väiksemas koosseisus kohtumisi ja meilitsi asjade arutamisi ja otsustamisi.

PEAMISED EESMÄRGID 2024.AASTAKS:

- EAÜ ja EAAL vahelise koostöölepe allkirjastamine ja töörahu saavutamine.
- Välisorganisatsioonidega kahepoolsete lepingute ülevaatamine ja vajadusel uuendamine.
- Uute võimalike kasutusliikide analüüs.
- Osalemine Justiitsministeeriumi poolt juhitud erakopeerimise tasu jaotuskomisjoni töös. Autoriõiguse seaduse väljatöötamiskavatsuse tagasisidestamine ning selle raames erakopeerimise jaotussüsteemi uuendamise protsessis kaasa rääkimine.
- EAAL kodulehe uuendamine vastavalt Patendiametilt saadud ettekirjutustele.
- EAAL kommunikatsioonistrateegia väljatöötamine.
- AV valdkonna erialagildide toetamine.
- Kasutajaliidese edasiarendused koostöös EAÜ-ga.
- Osalemine SAA (Society of Audiovisual Authors) töös.